

ПОРОДИЦА ПИЛОТА ЗОРАНА СТОЈИЉКОВИЋА

ДОКАЗ ВЕРЕ

У НАРОД

Иако проблеми и тешкоће отежавају живот многољудним породицама можда и више но другим, Стојиљковићи о њима не говоре. Њих они, ако их и приметите, само чине још јачим. Уместо о проблемима, Мануела и Зоран родбини, комшијама, познаницима и пријатељима причају само о лепим стварима. О радостима и осмесима који их свакодневно чине богатијим, о дечјим питањима, на која, понекад и не знају одговоре, о песничком таленту старијих девојчица, о наградама које освајају на школским такмичењима, о дечијем учешћу на црквеним и школским приредбама... То је оно што их чини срећним. Баш као и све видљивије разумевање и понос које њихови познаници исказују при сваком сусрету с њима – једном од најбројнијих српских породица.

Ако је породица огледало друштва, са свим његовим врлинама и манама, како сматрају многи социолози и теоретичари друштвених заједница, онда многочлана фамилија Стојиљковић, из новобеоградског 62. блока, представља својеврстан изузетак. Док наше друштво данас карактеришу материјално и духовно сиромаштво, свакодневна брига за опстанак и афере од којих не можемо да се посветимо породици и за нацију судбоносним проблемима, једанаесточлана породица Зорана и Мануеле Стојиљковић одише оптимизмом, ведрином, снагом и вером у боље сутра. Али, тај изузетак, нажалост, не представља правило. Јер Србе одавно не красе породице с више од двоје, понекад и троје деце, а Стојиљковићи их, за протеклих петнаест година брака, изродише деветоро. Два сина и седам кћери. Десето дете очекују крајем фебруара, или почетком марта.

Најстарија, Ана, рођена је 1991. године, а затим су следиле Тања, Даница, Ђорђе, Софија, Милица, Јелена, Димитрије и Дуња. Ни тежак и одговоран посао pilota, ни честе селидбе, карактеристичне за официрску професију, ни ратни сукоби и распад земље чијој је војсци припадао, Зорана нису спречили у остваривању једне од његових највећих жеља – да има бројну породицу. Трагајући за смислом живота, за суштином и сврхом постојања, иманентним сваком човеку, сумњајући, у тешким, ратним годинама, у пролазне вредности наметане и општеприхваћене током социјализације и школовања, Зоран је увидео да га само породица, супруга и, посебно, деца чине срећним и задовољним. Да једино у њих не мора да сумња, да после свега, увек може да им се врати. Пробијајући се кроз облаке својим борбеним авионом, посматрајући градове и села изнад којих је крстарио, питао се која то идеја, која мисао, која вера човеку даје снагу да издржи све напоре и тешкоће који га у животу чекају, готово иза сваког угла. Вежбајући од малена карате, џудо, аикидо и друге племените источњачке борилачке вештине, смирујући дух јогом и медитацијом, покушавао је да у филозофији истока пронађе ту толико жуђену снагу. Али, није помагало, сумња, изникла још у мостарској војној гимназији, била је све већа, да би, почетком деведесетих, током међунационалних сукоба, суровијих и крвавијих од свега што је прочитао у убиеницима војне историје, иначе препуниим битака и бојева, достигла кулминацију – откривањем хришћанске, православне вере.

ТЕШКО ТОКОМ РАТА

– Одувек сам се бавио тим недокучивим питањима смисла и суштине живота, трагао за праузроком свега, питао се откуд тај склад у свемиру – каже потпуковник Зоран Стојиљковић. – Сумња је некад била јача, некад слабија, али све до средине деведесетих година право одговора није било. Тек када сам увидео да православље даје одговор на сва моја питања, или скоро сва, пронашао сам толико потребан мир. Иако сам рођен у српској православној београдској породици у којој се знало за Божић, Ускрс, породичну славу, Српску нову годину, ми никада нисмо ишли у цркву, нисмо били православци у правом смислу те речи. Касније, у Војној гимназији и Академији занемарио сам, на неки начин, православну традицију, па тек свој други сусрет с вером, деведесетих, сматрам откривењем. Зато сам и грађански брак са Мануелом, склопљен 1991. године, крунисао венчањем у цркви неколико година касније. Уз Божић благослов с временом смо створили тако велику породицу. Она је данас моје највеће, у ствари, једино богатство. Уз, наравно, наше пријатеље којих, такође, имамо много, не само у Србији,

ДОБРОЧИНТЕЉИ

Претходне две године породица Стојиљковић повремено добија финансијску помоћ из иностранства или од Православне цркве. Прва помоћ стигла је својевремено од једне грчке организације која води бригу о многодетним породицама. Недавно је владика Артемије проследио помоћ добротинитеља у износу од 500 евра, а прошлог лета помогао је својим прилогом и владика Јован Пурић. Понекад их се сете и Срби из дијаспоре. Недавно је из Швајцарске стигао прилог од две хиљаде франака. Тим новцем Стојиљковићи купе најнеопходнији део половног намештаја, или врате дугове. Организоване помоћи државе, нажалост, нема.

НАЈПОСЕЂЕНИЈА СЛАВА

Слава породице Стојиљковић је Свети Георгије. Попут сваке православне породице, и у дому Зорана Стојиљковића тада је велико славље. Прошле године на слави су имали око 150 гостију, од којих су више од стотину била деца.

Пуковник Зоран Стојиљковић

већ свуда где сам боравио по потреби службе.

Рођени Београђанин прве професионалне кораке начинио је на словеначком аеродрому Церкље, да би, касније, живео и радио у Бањалуци, Краљеву и Београду. Мануелу је упознао у Брежицама, наомак аеродрома на коме је најчешће био сам, поред свог авиона. Она га је најбоље разумела, схватила је за чиме то трага и где ће наћи снагу која му је, тада, била тако потребна за свакодневно обављање тешких и опасних задатака. Бити пилот значи свакодневно стављати главу у торбу, бити војник значи свој живот поклонити другом, а то је захтев коме не могу сви да одговоре. Деца официра, попут Мануеле, тако нешто најбоље осећају. Зато се ни за тренутак није двоумила. Искра љубави која је планула међу њима из дана у дан претварала се у жестоки пламен. Пламен који до данас није згаснуо. Из те ватре настала су деца која им живот чине узбудљивим и срећним. И поред свих тешкоћа и проблема које су заједно поднели током ратних година. А било је тешко, посебно у Републици Српској, када га је свакодневно очекивала са страхом и зебњом. Није било лако ни 1999. године, када је Зоран добровољно отишао на Косово и Метохију. Тромесечну агресију НАТОа провела је с децом код својих у Словенији.

– Свакодневно сам стрепила за његов живот, знала сам да је лудо храбар, али сам веровала и да неће ризиковати без преке потребе, јер га ми чекамо – каже Мануела. – Најтеже ми је било јер нисмо могли да се чујемо, чак ни телефоном. Писма су била нередовна, сваки глас о њему био је попут сунца које нас је обасјавало у кући мојих родитеља. После тога, све је било много лакше. Све тешкоће које нас данас, као и друге породице, не мимоилазе, од беспарице до дечијих проблема, у поређењу с тим временом стварно су ситнице.

У те “ситнице” спада, свакако, и нужни смештај, односно пословни простор, у коме Стојиљковићи данас живе. Осамдесетак квадрата у приземљу новобеоградског солитера заиста је премало за једанаесточлану породицу војног pilota. У три собе и кухињи смештено је десетак кревета на спрат, неколико ормара, неколико столова и столица и један дрвени разбој, донет из Словеније, на коме Мануела понекад, најчешће ујесен и кад није у другом стању, тка прелепе уникатне шалове и материјал за џемпере и капуте. У зимској сезони у породичну касу слије се, тако, неколико стотина евра, које незапослени апсолвент текстилне технологије сматра својим доприносом кућном буџету. Децу и свакодневни рад с њима не рачуна. То је, каже, нешто најлепше што жена може да ради, то јој даје смисао животу.

– Сваки порођај доносио ми је све више радости – смешка се Мануела. – После неколико првих, када сам осећала страх,

нестала је чак и зебња, тако да сада, кад чекам десето дете, можда има мало треме, али то је све. У ствари, осећам огромну радост јер се наша породица увећава, а то је снага коју тешко могу да опишем. Како се порођај примиче, све више примећујем да се и деца родују принови. Деца су најдрагоценије благо, њихову љубав не може нико да вам одузме. У почетку, знам, биће мало тешко око дојења, прања пелена, сушења, али све смо то већ толико пута проживели. Сада ми много помажу старије кћерке, посебно Ана и Тања, које већ знају да кувају нека једноставнија јела, зачас спреме послужење и кафу, направе питу, испеку кифлице, спреме се за школу...

ТАЛЕНТОВАНА ДЕЦА

Петоро деце Зорана и Мануеле Стојиљковић похађа основну школу, друга иду у вртић. Уче на смену, на једном столу у "дечјој соби" у којој поред стола и ормарића има и неколико кревета на спрат. У очеви "радно-спаваћу" собу, опремљену компјутером, понекад улазе само најстарије кћери, тек да запишу покоју "тајну реч", од које ће, касније, да настане песма, прича, или роман. Кад буде више времена. Јер, старији морају да брину о млађима. Не могу све мама и тата. Ана и Тања су веома талентоване, у школи већ знају за њихове писатељске способности, а и тата се уверио да је сваки његов тренутак проведен поред рачунара, уместо крај деце, под будним оком кћерки које не дозвољавају да им нова технологија "одузме" оца. Његова помоћ у изради домаћих задатака још им је потребна. Иако, зна се, то мама много боље ради од тате. Од ње су деца научила да свирају гитару, двоје свирају и клавир, сви похађају школу веронауке и учествују у црквеном хору, лепо певају, а Ана и Тања редовно иду и у Музичку школу. Петоро од њих вежбају карате, попут тате. "Са-

Девет Стојиљковића...

мо мало слабије", рећи ће Ђорђе, коме ни клавир није стран.

– Важно нам је да деца расту у духу православља, у хармоничном духовном окружењу у коме породица представља цркву – напомиње Зоран. – Чини ми се да ни сам не бих све то издржао да нисам пронашао православље, да нисам оснажен том вером. И ја и Мануела трудимо се да будемо пример својој деци, да од нас науче да се моле Богу, да живе по правилима вере којој припадамо. Сваке недеље и празником одлазимо у оближњу цркву Свети Георгије, где се деца причесте, запевају у хору, науче неку нову песмицу, или рецитацију. Недавно су у Руском дому учествовали у приредби организованом поводом Никољдана, припремају се за Светосавску академију... Понекад одемо и на излет у неки од манастира на Фрушкој Гори, или у Раваницу. Тешко нам је да се организујемо, једва станемо у неки аутомобил, прошле године смо били на мору, путовали смо војним авионом, али нам је за превоз до аеродрома био потребан комби... Нађе се времена и за посету пријатељима. Кад идемо код баке у Борчу, аутобусом, пребројавамо се после сваке станице, да неко не изађе пре времена, деца су још мала. Али, кад их видим онако насмејане, радосне, све забравим. Баш као и наши родитељи, Мануелини и моји, који су, раније, знали и да нас критикују због тога што се не заустављамо. Сада се поносе нашом породицом, сада и сами виде каква је то снага, каква моћ нас краси. И комшије и познаници се сада поносе нама, питају нас да ли нам треба помоћ, има све више разумевања. Раније су нас сматрали чудацима, али то више не примећујемо. Сада нам се сви диве, често чујемо да смо једина српска породица с толико деце. Понекад нас пријатељи питају због чега не тражимо помоћ друштва, зашто ћутимо о томе колико нас има. Одговор је једноставан. Наша деца су наше богатство. Она су одраз наше љубави и вере у на-

род коме припадамо. И ма колико да нам је тешко, сви проблеми су само наши. Понекад је пара мање, понекад више, али то не мења наше навике и наш живот. Важно је да су нам деца чиста и обучена, да имамо довољно за храну, за школске уџбенике, за понеки излет. Немамо аутомобил, до недавно нисмо имали ни телевизор, па нисмо постали његови робови. Свако дете има свој кревет, своју одећу и обућу, млађи додуше, наслеђују старије, али то је тако и у другим породицама. Дугови нас оптерећују док их не вратимо, онда поново узajмимо и тако укруг. Понекад нам неколико стотина евра стигне из Словеније, од Мануелиних родитеља, понекад и црква пошље новчану помоћ, углавном је све то добродошло.

ЖИВОТ С ЈЕДНОМ ПЛАТОМ

Нажалост, све је то и недовољно и нередовно. Породица Зорана Стојиљковића живи с једном, пилотском платом. Највише, наравно, одлази на храну. Свакодневно купују четири хлеба, неколико литара млека, јогурт, паштете, саламу, а понекад се на кухињском столу нађе и месо. На разне начине, али много мање него воће и поврће. Јер оно се једе и у време поста. А и здравије је. Не може се рећи да су Стојиљковићи гладни. Напротив. Хране је довољно. Слаткиша, напротив, деци никад доста. Баш као ни играчака. Најмлађи добро знају да се за сваку играчку треба изборити, јер се старији и поред тога што све чешће у руке узимају уџбенике и свеске, још нису заситили луткица и аутомобилчића. Било како било, кад граја постане превише гласна, а плач најмлађих претећа опасност, довољан је оштар очев поглед да се све утиша. Школарци тада узимају књиге, а најмлађи играчке. Осим ако и они не уоче занимљиве свеске и оловке. Тада цртају сви. И ред је опет успостављен.

У тим ретким часовима мира потпуковник Зоран Стојиљковић нађе мало времена и за себе. Тада обично одлази у собу с рачунаром, где се посвећује бројним послеподневним обавезама. Професија официра

МАЈКА ХРАБРОСТ

Мануела Стојиљковић је током петнаест година брака са Зораном деветоро деце носила седам година. Рачунајући и ово, десето дете, које треба да се роди крајем фебруара, или почетком марта, Мануела је у благословеном стању укупно 90 месеци.

СВУДА ЗАЈЕДНО

Ма где ишла, најмногољуднија српска породица иде заједно. На прошлогодишњем сајму књига било их је седморо, у госте код баке иду сви, аутобусом, а на Копаоник, у војно одмаралиште, отпутовали су комбијем Зорановог пријатеља. Понекад се возе у два таксија, а могу да се "по-трпају" и у "стојадина"...

УСКОРО ДЕСЕТО ДЕТЕ

Мануела и Зоран Стојиљковић за неколико недеља треба да добију још једно, десето дете. Нема сумње, то је једна од ретких, српских породица с толиким бројем деце. Њихови Ана, Тања, Даница, Ђорђе, Софија, Милица, Јелена, Димитрије и Дуња, рођени од 1991. до 2004. године, дакле у најтежем периоду за српски народ, када се умирало више но рађало, јединствен су доказ породичне снаге, али и вере у народ коме припадају. Стога смо сигурни да ни признање друштва, односно државе којој су већ годинама "пуна уста" приче о наталитету, приликом рођења "јубиларног", десетог чеда Стојиљковића, неће изостати. Прилика је то да наши највиши званичници, од председника државе до премијера и министара, докажу да мисле озбиљно.

У ишчекивању најмлађе...

тражи свакодневно усавршавање. Понекад је потребно и обновити знање страног језика, неопходно за вишенедељно школовање у Холандији, или Румунији. Понекад га обузму и мисли које брзо одатна. Јер, треба децу извести на пут, а тешкоће су из дана у дан све веће.

– Обрасци које смо ми усвојили супротстављени су владајућим облицима понашања – резигниран је потпуковник Стојиљковић. – Сада је, додуше, нешто боље но раније, јер деца најзад и у школи имају веронауку, али ван школе је другачије – организују се журке у време поста, са телевизије нас маме материјалистичким, а не духовним вредностима, друга деца иду на рођендане, а наша не могу... Ми не слаavimo рођендане, не зато што не желимо, већ зато што немамо простора да угостимо све који би нам дошли. Надамо се, ускоро, новом стану, већем. Решење смо добили још пре неколико година, али тај стан у Кумановској улици никако да заврше. Тада ће бити, ипак, лакше. Мада, схватили смо током година, решење једног проблема ствара друге, мање. Деца ће тада морати да промене школу, новац треба и за селидбу... И тако унедоглед. Без проблема ниједан дан. Али, они и чине живот.

Иако проблеми и тешкоће отежавају живот, многољудним породицама можда и више но другим, Стојиљковићи о њима не говоре. Њих они, ако их и примете, само чине још јачим. Уместо о проблемима, Мануела и Зоран родбини, комшијама, познаницима и пријатељима причају само о лепим стварима. О радостима и осмесицама који их свакодневно чине богатијима, о дечјим питањима на која, понекад и не знају одговоре, о песничком таленту старијих девојчица, о наградама које освајају на школским такмичењима, о дечјем учешћу на црквеним и школским приредбама... То је оно што их чини срећним. Баш као и све видљивије разумевање и понос који њихови познаници исказују при сваком сусрету с њима. С најбројнијом српском породицом на свету. ■

Душан ГЛИШИЋ

Снимио Горан СТАНКОВИЋ